

Motion om att säkerställa skolgången för barn på skyddade boenden

Motion av Andréa Hedin (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Andréa Hedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås en rad åtgärder för att garantera och säkerställa skolgången för barn på skyddade boenden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret understryker vikten av en fungerande skolgång för den enskilde individens framtid. Kontoret konstaterar också att staden redan har som mål och arbetar efter att alla barn ska ha en obruten skolgång även om de är placerade på ett skyddat boende och att den skolgången ska vara av hög kvalitet.

Socialnämnden instämmer med motionären om att det krävs ett aktivt arbete för att säkerställa att barn som tvingats flytta till ett skyddat boende ändå får en obruten skolgång. Nämnden lyfter också komplexiteten i många av de enskilda fallen som kan skapa hinder trots väl uppbyggda rutiner.

Utbildningsnämnden konstaterar att man jobbar efter att alla barn som är i behov av insatser från lärteamet ska få det. Nämnden anser också att man har tillräckliga resurser för den uppgiften. Nämnden anser att man i övrigt lever upp till motionens andemening.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag delar motionärens engagemang i denna fråga. Det är självklart att vi som stad ska fortsätta att arbeta aktivt för att barn som tillsammans med den ena föräldern, nästan

alltid en mamma, tvingats fly till ett skyddat boende ändå ska kunna genomföra sin skolgång utan avbrott. Det rödgröna styret har också lagt tydliga uppdrag i stadens budget om just detta.

När ett barn som upplevt våld kommer till ett skyddat boende, är det i säkerhet men kan ha svårt att vila i den nya situationen. Att barnet då får en så normal skolgång, eller deltagande i annan pedagogisk verksamhet, som möjligt är viktigt inte bara för dess läroutveckling utan också för dess känsla av trygghet.

En majoritet av barnen som placeras i ett skyddat boende tillsammans med en förälder påbörjar skolgång eller pedagogisk verksamhet inom en vecka, men för en del barn tar det betydligt längre tid. Det är förstås inte acceptabelt men går nästan alltid att förklara med de unika omständigheter som råder i just deras fall. Men man kan så klart också se det som en brist i stadens arbetssätt.

Det sker dock ett utvecklingsarbete gällande hur staden arbetar med detta och resultaten går åt rätt håll. De senaste åren är det en allt större del av de placerade barnen som påbörjar skolgång eller pedagogisk verksamhet inom en vecka. Utbildningsförvaltningen bedömer inte heller att det är mer resurser som de behöver för att klara målen

Sammanfattningsvis är det viktigt att vi fortsätter att följa upp resultaten och att vi är flexibla om nya åtgärder skulle bedömas vara nödvändiga, men de förslag som motionären tar upp är sådant som redan görs idag.

Bilaga

Motion om att säkerställa skolgången för barn på skyddade boenden, dnr KS 2023/936-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra följande.

Dilemmat en våldsutsatt kvinna står inför är svårt att greppa när hela tillvaron står på spel. Att lämna en våldsam partner för gott efter en tid på skyddat boende är inte enkelt, framför allt inte om det även finns barn med i bilden. I situationer som dessa måste samhället ta sitt ansvar genom att stötta och skydda de kvinnor och barn som genomgår denna process. Det krävs därför ett aktivt arbete för att säkerställa att barn som tvingas fly till ett skyddat boende inte får ett avbrott i sin skolgång.

Vi är stärkta i vår övertygelse att arbetet för att skydda de barn och vuxna som utsätts för våld behöver utvecklas. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning konstaterar

att den praxis som finns idag med två veckors tidshorisont i taget för placeringar på skyddat boende är förenat med negativa konsekvenser för våldsutsatta och eventuella medföljande barn. I oktober 2023 beslutade regeringen om en proposition som föreslår att skyddat boende ska bli en ny placeringsform som omfattas av tillståndsplikt och kvalitetskrav. Förslagen stärker även rättigheterna för medföljande barn.

Trots påståendet om att motionens förslag redan genomförs idag ser inte verkligheten ut så. Per år rör det sig om minst 300 barn som på grund av våld i hemmet behöver placeras på skyddat boende eller annan akut lösning och majoriteten av skyddsplaceringarna är idag längre än 50 dagar. Detta medför osäkerhet och är till men för den våldsutsatta och medföljande barn. Med ett generösare arbetssätt i Stockholm kring placeringstid som bejakar barnperspektivet ställer det också krav på att utbildningsförvaltningen hänger med i det arbetet och bidrar aktivt till att barnens rätt till skolgång säkerställs. Det finns mer som staden kan göra för att hjälpa dessa individer i en traumatisk situation.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 4 september 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Jonas Nilsson (alla M), Gabriel Kroon (SD), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Andréa Hedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären framhåller i motionen att det är en utmaning att säkerställa skolgången för barn som befinner sig på skyddat boende.

Staden behöver, enligt motionären, göra mer för att säkerställa att barn som tvingats flytta till ett skyddat boende slipper få ett avbrott i sin skolgång. Motionären anser att det i första hand är viktigt att det skyndsamt bereds en plats på närliggande skola men om det inte är möjligt ur ett säkerhetsperspektiv bör undervisningstiden med lärteamet utökas. Det lyfts också fram i motionen att det är av stor vikt att Stockholm erhåller tillstånd för fjärrundervisning bland annat för de barn som befinner sig på skyddat boende då alla barn har rätt att kunna klara skolan.

Motionären anser att säkerställa rätten till utbildning inte bara betyder att erbjuda en viss mängd undervisningstimmar utan att staden också har ett ansvar att göra sitt yttersta för att se till att barnen också når kunskapskraven och får en trygg grund att stå på för resten av livet. Skolgången är en central skyddsfaktor för barnens framtid och enligt artikel 28 i barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning.

Mot bakgrund av detta föreslår motionären kommunfullmäktige att besluta:

- att barn på skyddade boenden garanteras tid med lärteamet om ordinarie skolgång inte kan säkerställas
- att beslut kring placeringstid på skyddat boende också bejakar barnperspektivet
- att barn som befinner sig på skyddat boende har tillgång till läromedel
- att Stockholms stad fortsätter att ansöka om att erhålla tillstånd för att bedriva fjärrundervisning tills tillståndet är beviljat

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets vill understryka att skolgång för barn är en angelägen fråga och att skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för unga människors liv och framtida livschanser. Det är av stor vikt att staden grundar sina beslut och sitt stöd på vad som är bäst för barnet. Av stadens budget 2024 framgår att det ska säkerställas att placerade barn och barn i skyddat boende har möjlighet till ett väl fungerande deltagande i förskola och en väl fungerande och obruten skolgång.

Av budgeten framgår vidare att stödinsatserna vid placering av förälder med medföljande barn på skyddade boenden ska vara av hög kvalitet. Det är viktigt att skolgång och förskola eller pedagogisk verksamhet för medföljande barn som bor i skyddade boenden säkerställs. Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden trygga detta.

Utbildningsnämndens handlingsplan mot våld och förtryck återger hur skolgången kan säkras för barn som befinner sig på skyddade boenden. Lärteamet är ett team som möjliggör att barn i stadens skyddade boenden får tillfällig undervisning i väntan på annan skolplacering. Staden strävar efter att så långt som det är möjligt se till att de barn som finns på skyddat boende ska fångas upp av Lärteamet och att den bemanning som finns är tillräcklig för att möta varje elev. Lärteamets rutin är att tillhandahålla läromedel och material till eleverna samt varva undervisningen med digitala, laborativa och pedagogiska läromedel.

Staden har också som rutin att ansöka om tillstånd för att bedriva fjärrundervisning för elever på skyddade boenden.

Socialnämnden följer sedan 2018 upp barns skolgång på skyddat boende i en årlig enkät. Enkäten mäter de antal barn som har fått någon form av undervisning senast en vecka efter placering på skyddat boende samt de barn som inte fått det. Resultatet redovisas årligen i stadens socialtjänstrapport. En vägledning finns också för stadens socialsekreterare *Att säkerställa skolgång för barn i skyddat boende* där frågan om att stärka barns skolgång tas upp.

I Socialdepartementets proposition Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende föreslås en ändring i skollagen, som innebär att en elev som med anledning av placering i ett skyddat boende flyttar från kommunen ska ha rätt att tas emot till utbildning i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola i vistelsekommunen. Den nya lagen som föreslås träda i kraft den 1 april 2024 kommer stärka rätten till skolgång i händelse av placering på skyddat boende.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om att säkerställa skolgången för barn på skyddade boenden av Andréa Hedin (M) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2024 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motion om att säkerställa skolgången för barn på skyddat boende.

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (alla M), Anne-Lie Elvén (L) och Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med motionären att det krävs ett aktivt arbete för att säkerställa att barn som tvingas flytta till ett skyddat boende inte får ett avbrott i sin skolgång.

Sedan 2018 har barns skolgång på skyddat boende följts upp av socialförvaltningen i en årlig enkät. Den ska mäta de antal barn och unga som har fått någon form av undervisning senast en vecka efter placering på skyddat boende samt de barn som inte fått det. Resultatet redovisas årligen i Stockholm stads socialtjänstrapport. År 2022 gick 40 procent av barnen kvar på samma förskola eller skola efter placering på skyddat boende, mellan 10-15 procent av barnen bytte förskola skola, 30 procent fick undervisning av lärare anställda på det skyddade boende och mellan 10-15 procent fick undervisning av Lärteamet. Antal timmar som Lärteamet kan erbjuda undervisning är en fråga för utbildningsnämnden, inte socialförvaltningen.

Barn som har upplevt våld och kommer till skyddat boende har ofta utsatts för skrämmande och påfrestande upplevelser som kan ha skapat psykiska och fysiska reaktioner, exempelvis ett trauma. I det skyddade boendet är barnet fredat från fortsatta upplevelser av våld, men när barnets liv har präglats av våld och otrygghet kan barnet ha svårt att tryggt vila i den nya situationen. Under år 2022 befann sig 318 medföljande barn folkbokförda i Stockholm stad någon gång på skyddat boende¹.

Det bästa för barnet är som regel att gå kvar i sin ordinarie skola eller förskola. När det inte är möjligt är ofta det näst bästa alternativet att barnet börjar i en ny skola eller förskola i närheten av boendet. I dessa fall är det viktigt att skolorna har kunskap och beredskap för att kunna ta emot och möta barn som upplevt våld och som levtt eller lever gömda. Om det utifrån skyddsbehovet inte är möjligt för barnet att lämna det skyddade boendet för att gå i skolan, måste skolsituationen lösas på annat sätt i väntan på annan skolplacering.

Ibland kan det ta längre tid än önskvärt innan någon form av undervisning kommer igång för barnet. Skälen kan variera. I några enstaka fall kan det bero på att barnets akuta mående omöjliggör undervisning. I andra fall är vistelsen på det skyddade boendet så kort att ingen skolgång hinner påbörjas. Det kan också handla om att föräldern själv är för traumatiserad för att klara av att ordna med barnets skolgång och att föräldern inte får rätt stöd i detta eller att det skyddade boendet inte har rutiner för att tillgodose barnets rätt till skolgång. Socialförvaltningen utredde frågan under 2020 och det arbetet resulterade i en rapport ”*Skolgång för barn i skyddat boende och stödinsatser vid placering av barn och vuxna på skyddade boenden, samt stöd till barn, unga och vuxna efter avslutad placering*”.

Det är barnets vårdnadshavare som ansvarar för att barnet kommer till skolan. I en krissituation kan en vårdnadshavare behöva socialtjänstens stöd i att kommunicera

¹ Statistik ur Stockholm stads socialtjänstrapport 2022

med skolan. För att säkerställa barnets rätt till skolgång är det viktigt att skola och socialtjänst krokar arm och har en dialog kring barnets skolgång. När barnets skolgång har lösts behöver vårdnadshavaren fortsatt stöd från boendet med att upprätthålla rutinerna kring skolgången. Arbetet med barn som upplevt våld involverar ofta handläggare inom både barn- och vuxenhandläggning och för att säkerställa barnets skolgång krävs också ett välfungerade internt samarbete och en tydlig ansvarsfördelning.

Utifrån vikten av samarbete tog socialförvaltningen i december 2022 fram en vägledning² till stadens socialsekreterare för att säkerställa skolgång för barn i skyddat boende. Vägledningen beskriver socialtjänstens ansvar och praktisk handläggning för att säkerställa barns skolgång i skyddat boende. Denna vägledning har spridits till stadens socialtjänst inom individ och familjeomsorgen. Vägledningen är också kopplad till en indikator i programmet mot våld i nära relationer för stadsdelsnämnderna; ”Andel nämnder som har en aktuell skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för hur handläggare ska säkra skolgången för barn i skyddat boende.”³

Förvaltningen håller med om att beslut kring placeringstid på skyddat boende också ska bejaka barnperspektivet. Utifrån detta anser förvaltningen att det ska bli intressant att följa Socialdepartementets proposition (2023/24:31) ”*Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*” där frågan om att stärka barns skolgång i skyddat boende tas upp. Propositionen föreslår en ändring i skollagen, vilket innebär att en elev som med anledning av placering i ett skyddat boende flyttar från kommunen ska ha rätt att tas emot till utbildning i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola i vistelsekommunen. Eleven ska även ha rätt att fullfölja en påbörjad utbildning i hemkommunen när eleven efter placeringen i skyddat boende återvänder till hemkommunen. Elever som på grund av vistelse i skyddat boende går i en annan kommuns förskoleklass, grundskola, anpassade grundskola eller anpassade gymnasieskola ska ha rätt till skolskjuts under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen. Det ska av skollagen framgå att bestämmelserna om en hemkommuns ersättning till en annan kommun som tar emot en elev (interkommunal ersättning) ska gälla även när en kommun tar emot en elev som vistas i ett skyddat boende i förskoleklass. Förslaget innefattar även att när ett barn har beviljats skyddat boende enligt den nya lagen ska den vårdnadshavare som barnet placeras tillsammans med ensam få bestämma om val eller byte av skolenhet eller förskoleenhet med anledning av placeringen. Förslaget innefattar även att de skyddade boendena i Sverige ska bli tillståndspliktiga.

² Att säkerställa skolgång för barn i skyddat boende - En vägledning för handläggare inom socialtjänsten. Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen december 2022.

³ Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025.

Den nya lagen som föreslås träda i kraft den 1 april 2024 kommer stärka rätten till skolgång i händelse av placering på skyddat boende.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (alla M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Frida Bondesson (KD). Frida Bondesson (KD) anmäler att hon ansluter sig till förslaget till beslut och reservation från Andréa Hedin med flera (alla M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C).

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsnämndens handlingsplan mot våld och förtryck återger hur skolgången kan säkras för barn som befinner sig på skyddade boenden. Lärteamet är ett team som möjliggör att barn i stadens skyddade boenden (som inte kan gå kvar i sin ordinarie skola eller i annan närliggande skola) får tillfällig undervisning i väntan på annan skolplacering. Elevens ordinarie skola har det yttersta ansvaret för elevens undervisning, teamet är endast ställföreträdande under en begränsad tid. Lärteamet undervisar elever i årskurs f-9 i svenska, matematik och engelska med inslag av andra ämnen som till exempel bild, hemkunskap, so/no samt aktuella teman.

I motionen föreslås att barn på skyddade boenden ska garanteras tid med Lärteamet om den ordinarie skolgången inte kan säkerställas. Utbildningsförvaltningen ställer sig bakom formuleringen och förvaltningen strävar efter att så långt det är möjligt se till att de barn som finns på skyddat boende ska fångas upp av Lärteamet. Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att den bemanning som finns inom Lärteamet är tillräcklig för att möta varje elev.

Det föreslås vidare i motionen att barn som befinner sig på skyddat boende ska ha tillgång till läromedel. Utbildningsförvaltningen arbetar sen tidigare med att säkerställa detta och rutinen är i varje enskilt fall att Lärteamet tillhandhåller läromedel och material till eleverna samt kontaktar ordinarie skola (då det är möjligt ur säkerhetssynpunkt) som skickar elevens läromedel och material. Lärteamet varvar undervisningen med digitala, laborativa och pedagogiska läromedel.

Till sist framgår det av motionen att staden bör även fortsättningsvis ska ansöka om tillstånd att bedriva fjärrundervisning tills tillståndet är beviljat.

Utbildningsförvaltningen fortsätter att uppvakta berörd myndighet och vid varje

tillfälle som ges ansöka om att erhålla tillstånd för att bedriva fjärrundervisning för elever på skyddade boenden.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (alla M), Anne-Lie Elvén (L) och Kristina Jacobsson (C)

Andrea Hedin m.fl. (alla M), Anne-Lie Elvén (L) och Kristina Jacobsson (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna gemensamma yrkandet, enligt följande:

1. att tillstyrka motionen, samt
2. att därutöver anför:

Dilemmat en våldsutsatt kvinna står inför är svårt att greppa. Hela tillvaron står på spel. Att lämna en våldsam partner för gott efter en tid på skyddat boende är inte enkelt, framför allt inte om det även finns barn med i bilden. I situationer som dessa måste samhället ta sitt ansvar och stötta samt skydda de kvinnor och barn som genomgår denna process. Det krävs ett aktivt arbete för att säkerställa att barn som tvingas fly till ett skyddat boende inte får ett avbrott i sin skolgång.

Vi är stärkta i vår övertygelse att arbetet för att skydda de barn och vuxna som utsätts för våld behöver utvecklas. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning konstaterar att den praxis som finns idag med två veckors tidshorisont för placeringar på skyddat boende är förenat med negativa konsekvenser för våldsutsatta och eventuella medföljande barn. I oktober 2023 beslutade regeringen om en proposition som föreslår att skyddat boende ska bli en ny placeringsform som omfattas av tillståndspflicht och kvalitetskrav. Förslagen stärker även rättigheterna för medföljande barn. Lagändringarna förslås träda i kraft 1 april 2024 och i samband med det bör Stockholms stad förändra sitt arbetssätt.

Utbildningsnämnden

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (alla M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C)

Vice ordföranden Andréa Hedin med flera (alla M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. att tillstyrka motionen
2. att därutöver anföra

Dilemmat en våldsutsatt kvinna står inför är svårt att greppa där hela tillvaron står på spel. Att lämna en våldsam partner för gott efter en tid på skyddat boende är inte

enkelt, framför allt inte om det även finns barn med i bilden. I situationer som dessa måste samhället ta sitt ansvar och stötta samt skydda de kvinnor och barn som genomgår denna process. Det krävs därför ett aktivt arbete för att säkerställa att barn som tvingas fly till ett skyddat boende inte får ett avbrott i sin skolgång.

Vi är stärkta i vår övertygelse att arbetet för att skydda de barn och vuxna som utsätts för våld behöver utvecklas. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning konstaterar att den praxis som finns idag med två veckors tidshorisont i taget för placeringar på skyddat boende är förenat med negativa konsekvenser för våldsutsatta och eventuella medföljande barn. I oktober 2023 beslutade regeringen om en proposition som föreslår att skyddat boende ska bli en ny placeringsform som omfattas av tillståndsplikt och kvalitetskrav. Förslagen stärker även rättigheterna för medföljande barn. Lagändringarna förslås träda i kraft 1 april 2024 och i samband med det bör Stockholms stad förändra sitt arbetssätt.

Per år rör det sig om minst 300 barn som på grund av våld i hemmet behöver placeras på skyddat boende eller annan akut lösning och majoriteten av skyddsplaceringarna är idag längre än 50 dagar. Med ett generösare arbetssätt i Stockholm kring placeringstid som också bejakar barnperspektivet ställer det också krav på att utbildningsförvaltningen hänger med i det arbetet och bidrar aktivt till att barnens rätt till skolgång säkerställs.